

ZPRÁVY VUT

1/92

NEWS

KAŽDÁ DOBA ŽÁDÁ SVÉ

Jedno ze známých rčení vyjadřuje starou pravdu, když říká, že každá doba žádá své.

Druhou lednovou neděli vysílaly naše rozhlasové stanice v Živých slovech příchovor našeho rektora prof. ing. Emanuela Ondráčka, CSc. Požádali jsme ho o svolení, abychom jeho Živá slova mohli otisknout v našich Zprávách. Kdo je neslyšel, může si je nyní přečíst.

O tom, co je naše doba, co chce a co od každého z nás žádá, můžeme slyšet nebo číst mnoho slov. Jsou to dnes slova z celé bohaté

slovní zásoby češtiny, pronášená nebo psaná z celého spektra pohnutek - od ušlechtilých až po militantní, egoistické a zákeřné. Jednotný, ideologizovaný a přísně střežený slovník řeči totalitní doby, změnila svoboda na slovník zcela otevřený, a to nejen výrazové bohatosti češtiny.

Život nám však denně ukazuje, že s obsahem mnoha vážných slov máme starosti.

Některých slov se bojíme, některým se vyhýbáme, i když nám v tom již nebrání ani úřady, ani neviditelné údy všemocných struktur.

Mnoho vážných slov chápeme vědomě, podvědomě, nevědomě nebo i programově, každý jinak, některá slova nás uvádějí do pohybu v dobrém i zlém. Lze se potom divit, že máme mnohdy nepochopitelné problémy, a to i na nejvyšších, třeba i vládních, úrovních. Je to jeden z důsledků oněch neblahých 42 let a je to proto, že v nás stále a velmi silně přežívají důsledky a možná snad i metody psychického a vyjadřovacího teroru totalitního období. Je to ono Orwellovské podvojně myšlení, které dávalo slovům programově jiný význam doma, mezi přáteli, na veřejnosti

nebo při oficiálních příležitostech. Je to vágní, neurčitě vyjadřování, které umožňovalo vykládat slova podle okamžité potřeby mocných a pro jejich potřebu. Je to ono ďábelské šálení slovy, kdy slova jsou záměrně vybírána tak, aby zněla sladce a lákavě a v podvědomí vytvářela představu ušlechtilého obsahu. Ve skutečném významu však znamenala, přikazovala a zdůvodňovala i nejhrubší zlo a násilí. Jen si na ta slova vzpomeňme a připomeňme si např. ministerstvo lásky z Orwellova románu "1984".

Ptáme-li se zodpovědně, co žádá naše doba, musíme se ptát, jak je možné, že po euforii společného nadšení jsme stále ve složité situaci, provázené tak dobře známými negativními jevy. Těch důvodů je jistě více. Jedním z nejzávažnějších je právě problém překonání pozůstatků psychického násilí minulosti ve slovech, v chápání jejich obsahu, v kultuře jejich formy a ve vyjadřování souvislostí. Proto dnešní doba žádá, abychom se znovu učili hledat obsah slov a abychom se učili odvaze pojmenovávat veřejně věci a jevy pravými jmény, s plnou osobní odpovědností za důsledky.

Je to obtížná cesta učení, studia, vlastního pochopeného sebevzdělávání, a vzdělávání druhých, je to odpovědnost všech, kteří vzdělávají. A tím se dostávám na prahu roku vzdělání k jednomu z úkolů, které od nás žádá doba. Musíme si znovu a velmi vážně klást otázky o obsahu slova vzdělání a slov souvisejících. Musíme se ptát:

Co je vzdělání a co je jeho cílem?

Kdo odpovídá za naše vzdělání a vzdělávání a kdo za ně platí?

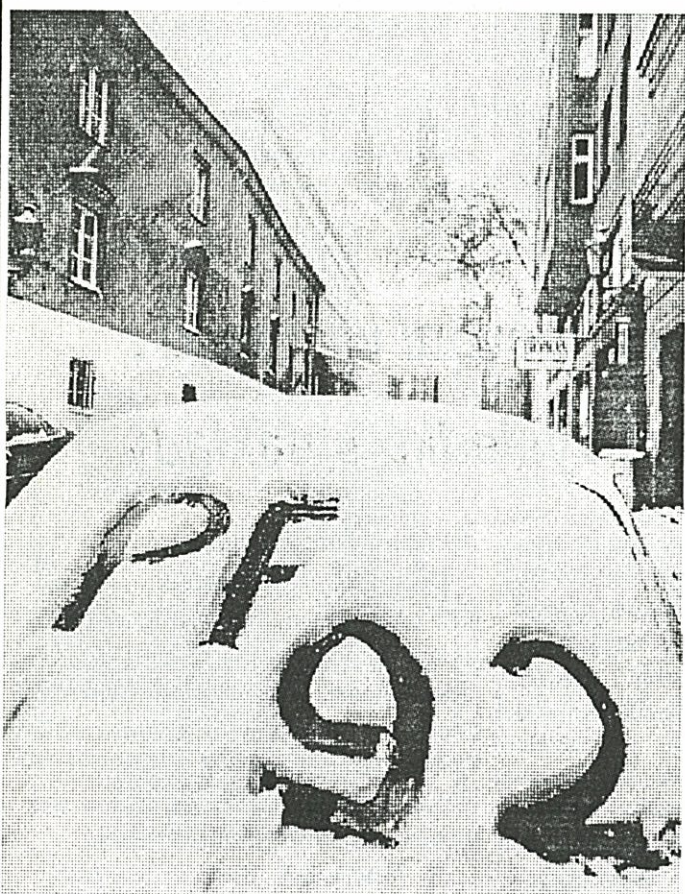
atd.

Žádá to naše doba, je to aktuální proto, že si letos budeme připomínat 400 let od narození učitele národů Jana Ámose Komenského, je to aktuální po více než dvou letech po heroickém vystoupení našich studentů. Mnohé

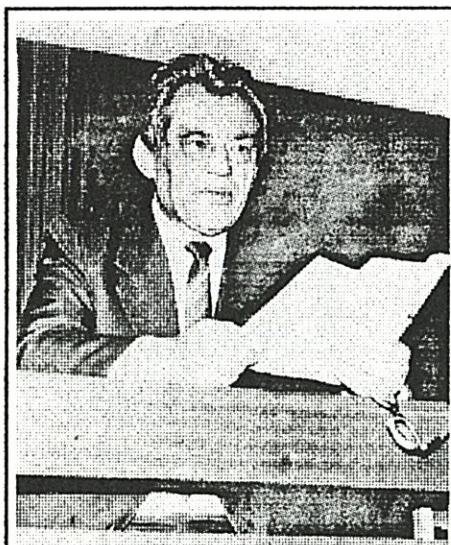
Pokračování na str. 2

Hodně úspěchů v pedagogické a vědecko-výzkumné práci pro dobré jméno naší školy a pocit osobní i pracovní pohody v roce 1992 přeje všem členům akademické obce

předseda AS VUT

K tomuto přání se připojuje i redakce zpráv VUT.

Autor živých slov "Každá doba žádá své"
rektor VUT Brno
prof.ing. Emanuel Ondráček, CSc.

ideály studentů, a nejen studentů, zůstaly ne-naplněny, projevují se pochybnosti, mnohdy z nepochopení nebo i politicky motivované sociální demagogie. U studentů je to v souvislosti se zvýšením cen v menzách a kolejích, se všemi důsledky všeobecné liberalizace cen, s nejistotou budoucího zaměstnání i s pomalými změnami na našich školách. Že je mnoho těch, kteří by chtěli v halasné mnohomluvnosti prázdných slov. V nevybíravých, militantních slovních útocích a podobných praktikách zachovat životem překonaný přístup ke vzdělání a především zachovat svoje pohodlí nebo svoji moc, vidíme všude kolem sebe. O všech těchto otázkách musíme mluvit s odvahou, jasně a srozumitelně. A nejen mluvit.

Jak lahodně zní proklamace o všeobecném, bezplatném, jednotném vzdělání se zabezpečeným místem po skončení studia, o povinnosti učitele trvale všestranně pečovat o vysokoškolského studenta, plnoletého občana, o jeho studijních a sociálních jistotách. Sladká dábelská slova, za která se tvrdě platí. Čím se platilo za to, že byla prakticky naplňována, to jsme ještě nezapomněli - degradaci intelektu, degradaci tvůrčího rozletu a svobody, degradaci myšlenek a mladistvého nadšení, degradaci osobní odpovědnosti za sebe sama a svoje okolí. Život ukázal, že je to příliš vysoká cena za pocit sociální nebo i studijní jistoty.

Naproti tomu zcela určitě nezní dobře slova nezaměstnanost, nejistota, poplatky, tržní přístup k sociálním službám pro studenty, vlastní odpovědnost studenta za sebe, za své zdraví a své vzdělání, za svoji osobnost, za svoji budoucnost. To nejsou šálivá slova, jimiž je maskováno studium jako příprava na intelektuální nevolnictví. To je pojmenování

pravými jmény, jmény, která nám po létech šálení znějí drsně. Je to však realita tohoto lidského světa, je to také cesta k pochopení obsahu slova vzdělání.

Vzdělání musí učit dávat pravý obsah slovům, dávat obsahům slov jejich životní náplň, dávat myšlenkám srozumitelnou podobu, lidským vztahům lidskou podobu a otevírat prostory pro myšlenky, krásu a tvůrčí činy, otevírat nám prostor pro naplněné lidské žití. Čím vyšší vzdělání máme, čím vyšší funkce zastáváme, tím větší máme odpovědnost za slova, jejich obsah a důsledky jejich pronášení. A všichni, co pracujeme ve školství, máme tuto odpovědnost několikanásobnou.

Každá doba žádá své. Dnes, v tento sváteční den, na začátku roku vyhlášeného za rok vzdělání, žádá doba vyslovení předsevzetí o slovech, myšlenkách, činech a jejich vztazích. Vyjádřeme je přes 2000 let starými slovy Senekovými:

To ať je naše největší předsevzetí:

co si myslíme, řekjeme,

a co říkáme, to si myslíme:

nechť souhlasí řeč se životem.

Dnešní doba žádá i naplnění tohoto předsevzetí. Je to naše a jen naše odpovědnost, přímá osobní odpovědnost každého z nás.

VÝZVA AKADEMICKÉ OBCI VUT

Na základě různého výkladu § 5 zákona 172 je stále nejasněná a diskutovaná otázka samostatnosti fakult ve vztahu k VUT. Proto zařadil Akademický senát tento problém jako jeden z hlavních bodů svého prvního zasedání v letošním roce. Výsledkem jednání je usnesení AS VUT, jehož úplné znění tímto předkládáme akademické obci VUT.

Usnesení AS VUT

AS VUT vzhledem k tomu, že pocituje nedostatků plynoucích z nejasného rozdělení kompetencí mezi VUT a fakultami, požádalo rektora o vypracování koncepce rozdělení pravomocí v rámci VUT do 29. 2. 1992 tak, aby po rozsáhlé diskusi mohlo být toto rozdělení schváleno nejpozději do konce roku 1992.

AS VUT zároveň vyzývá členy akademické obce a cestou rektora děkany fakult, aby do 15. 2. 1992 zaslali rektorovi podněty týkající se této otázky. (Konec citace usnesení).

AS VUT tímto informuje a zároveň vyzývá akademickou obec k co nejširší diskusi již v přípravné fázi tohoto důležitého legislativního řízení, stejně pak v následující diskusi, neboť se jedná o skutečně zásadní otázku, která v budoucnu výrazně ovlivní chod školy jako celku i jednotlivých fakult. Že se nejedná o věc lokální a krátkodobou potvrzuje jednání Rady vysokých škol, jež nedoporučuje v připravované novele zákona měnit paragraf týkající se samostatnosti fakult. Tedy dělbá kompetencí i nadále bude věcí dohod a statutů v rámci jednotlivých vysokých škol.

Využijme proto všech forem (kolegia, senáty, briefinky, osobní návrhy, atd.), abychom pomohli vybudovat vyhovující a životaschopnou formu organizace VUT. Protože není nic jednoduššího, ale také horšího, než mlčet a potom bokem říkat: "Ti to zase zmastili!"

předseda AS VUT

Vládní financování výzkumu : porovnání výsledků s náklady

Ve velké aule Karolina byla dne 14. listopadu 1991 udělena profesoru Dr. Zdeňku Pavlu Bažantovi čestná vědecká hodnost doktora technických věd za významný přínos k rozvoji vědy v oblasti mechaniky a za reprezentaci české vědy v zahraničí. Zdeněk P. Bažant, Ph.D., S.E je řádným profesorem, držitelem Murphyho křesla na stavební fakultě Northwestern University v Evanstonu, ve státě Illinois, USA. U této příležitosti pronesl profesor Zdeněk P. Bažant projev, který publikujeme s laskavým svolením jeho otce, profesora Zdeňka Bažanta z pražského ČVUT.

1. Problém financování výzkumu

Chtěl bych se s Vámi podělit o své zkušenosti a pokusit se nalézt odpověď na otázku jak lépe organizovat a financovat výzkum, aby přinesl novému Československu optimální prospěch. Má rodná zem, devastovaná 41 let komunistickou diktaturou, stojí dnes před závažnými rozhodnutími. Jedno z nich se týká způsobu veřejného financování výzkumu.

Je důležité rozhodnout se pro způsob, který je nejproduktivnější. Nelze jednoduše

Pokračování na str. 3

předpokládat, že stačí poskytnout peníze. Peníze mohou být využity dobře - nebo promrhány. Je známo, že výsledky dosažené v různých státech nejsou v přímém poměru k výdajům na výzkum.

2. Nedoporučitelné příklady

Trocha historie je poučná. Před druhou světovou válkou byl vědecký výzkum všeobecně prováděn ve značně menším měřítku než dnes, s malou vládní podporou a více individualistickým způsobem. Tento systém, ve kterém vynikalo Německo, nevyžadoval výchovu velkého počtu vědců a spoléhal se na několik geniů, vyskytujících se v každé větší populaci, kteří dokázali vychovat sami sebe i při nedostacích ve výchovném systému a produkovali vynikající doktorské disertace bez poradců a bez postgraduálního školení.

Rozsáhlé vládní financování výzkumu začalo po druhé světové válce. Zvláště to byl komunistický Sovětský svaz, který - nevázan míněním voličů - byl schopen rychle založit mnoho velkých výzkumných ústavů. Mladí výzkumníci, mnozí velmi bystří, chopili se příležitosti, stali se ředitelé těchto nových ústavů a zpočátku měli úspěch.

Během doby se však tyto ústavy staly sterilními. Jejich autoritativní, politicky organizované struktury postupně zkostnatěly. Mohl bych jmenovat řadu mladých vědců, kteří o 40 let později stále vedli jako ředitelé v Moskvě své ústavy a komplexně kontrolovali směr výzkumu každého pracovníka. Například ústav, který pracoval již v roce 1950 na vazkopružné analýze betonových konstrukcí s ohledem na stárnutí, pracoval v roce 1990 stále na téže tématu. zestárlí ředitelé šli často tak daleko, že zakazovali pracovat na radikálně nových směrech, ke kterým buď měli odpor - nebo ve kterých viděli ohrožení svých vlastních starších výsledků. Ku příkladu, před dvaceti lety jsem přišel s teorií tzv. deformačního změkčení při porušení konstrukčních materiálů - což tehdy byl nekonvenční a sporný matematický přístup. Jeho sledování však bylo každému sovětskému vědci zakázáno všemocnou komisí Sovětské akademie věd. Aby se předešlo takovému ustrnutí základního výzkumu, soudím, že nové Československo by mělo čerpat ze zkušeností v USA a Západní Evropě, ale jak odůvodňuji dále, doporučuji se opřít hlavně o USA. Ve výzkumu prováděném v průmyslu musí být ovšem Japonsko považováno za rovnocenné. Soustředí se zde však na vládou financovaný základní výzkum, o němž soudím, že by měl být prováděn hlavně na univerzitách. Zvolit se musí systém demokratický, avšak i mezi demokratickými systémy mají některé více nevýhod než jiné. Starý ko-

munistický systém není jediný, jehož je třeba se vyvarovat.

Během mých cest po celém světě jsem měl příležitost seznámit se s životem v řadě univerzitních ústavů proslulých výsledky vědců uznávaných jmen. Přesto, že jsem spoluprací s nimi mnoho získal, byl jsem překvapen nevykonností těchto ústavů, např. velkým počtem zaměstnanců, značně větším než v amerických ústavech se srovnatelnými výkony. Podíval jsem se, co provoz těchto ústavů stojí. Jako příklad načrtnu atmosféru v takovém hypotetickém ústavu.

Představme si ústav, v němž pracovní doba je zjevně považována za horní (spíše než spodní) mez hodin, po které se má skutečně pracovat. Ústav je po páté hodině odpoledne pustý (což by nebylo na závadu, kdyby vědci pracovali doma). Být tam po 21 hodině večer nebo v sobotu vyžaduje odvalu. Chodí se temnými chodbami a šmátrá se ve tmě po vypínačích a klíčovách dírkách. Existují přestávky v práci dopoledne i odpoledne, které se pravidelně protahují v hodinové pití kávy se živým hovorem, jen zřídka věnovaným výzkumu. Schůzky jsou odůvodňovány potřebou diskutovat ústavní problémy. Ovšem produktivní významní členové ústavu často na tyto schůzky nechodí. Není však radno, aby se jich úplně stranili, poněvadž by ztratili příležitost dozvědět se klepy, nebo by byli obviněni, že s kolektivem nespolupracují. Uvedený stav věcí však zaměstnancům neškodí, neboť ústav je financován vládou více méně automaticky. Ředitel ústavu, proslulý tvrdě pracující vědec, problém však vidí. Není ovšem schopen ho vyřešit, protože jde o problém, který je plodem socialistického systému, převládajícího ve státní službě, (na rozdíl od průmyslu). Ředitel nemůže měnit platy svých výzkumníků, sekretářek a techniků. Nemůže jim dát výpověď, i když nedělají skoro nic. Jeho asistent může pokračovat v práci na doktorátě pět nebo deset let. Jeho plat, který není malý, není ovlivňován výkonem a je jistý. Sekretářka jezdí do lázní a ředitel zůstává bez jakékoliv sekretářské pomoci. Každý drobný problém se řeší na schůzi zaměstnanců. Odborová organizace má velký vliv, ale zdá se, že se zajímá hlavně o blahobyt svých členů a nikoliv o to, co ovlivňuje blahobyt státu jako celku.

Systém, který jsem právě vylíčil, není ve skutečnosti nedemokratický. Ale není to systém, který potřebujete - zvláště když jste prožili 41 let autoritativního řízení výzkumu. Některé západní státy, po zbohatnutí soukromým podnikáním, si mohou dovolit přepych tolerování takového systému. Nové Československo ale nemůže.

3. Osvěčená pravidla

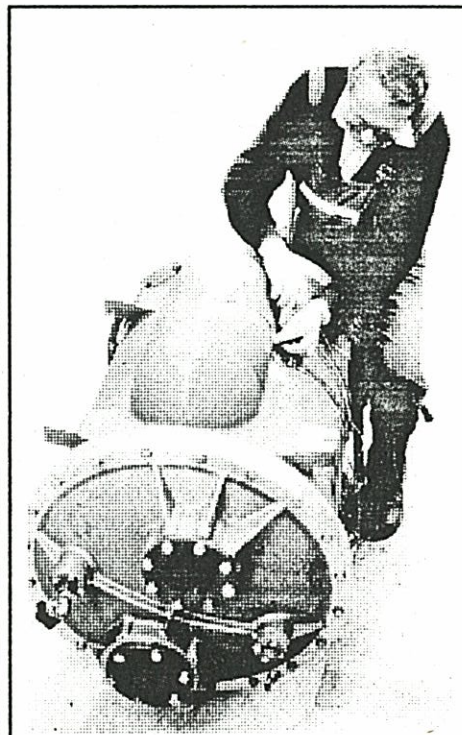
Dovolím si nyní doporučit deset pravidel kterými podle mého mínění je rozumné se řídit, neboť zabraňují přehnané socializaci, která je nepřítelem produktivity a tvořivosti.

1. Vládní finanční prostředky na základní vědecký výzkum mají být vydávány hlavně ve formě individuálních výzkumných grantů (dotací) poskytnutých výzkumníkům na základě nevyžádaných individuálních návrhů, jejich obsah není řízen žádným plánem.

Zkušenost v USA prokázala, že takové granty, zavedené ve velkém měřítku po roce 1960, jsou nákladově velmi efektivní a vedou nejpravděpodobněji k originálním myšlenkám. Jsem přesvědčen, že účinnost systému grantů způsobila, že USA si stále vede v mechanice materiálů a konstrukci dobře - navzdory tomu, že výdaje na tento výzkum jsou značně menší než v jiných státech.

Poněvadž návrhy jsou nevyžádané, neplánované a vymyšlené samotnými výzkumníky, má vláda vůbec nějakou kontrolu směru výzkumu, který není řízen plánem? Má, ale jen velmi obecným směru. Relativní důkaz na rozličné obory, jako je robotika, nové materiály, AIDS atd., je určen množstvím peněz, rozumně (nebo také nerozumně) přidělených.

Pokračování na str. 4

Významnou součástí na vysokých školách je i spolupráce s průmyslem. Na snímku technik Jaroslav Chochola z katedry mechaniky těles při lepení tenzometrických snímačů na těleso tlakové nádoby.

2. Výzkumník, který získal grant na základě svého návrhu výzkumu, má být ředitelem tohoto výzkumu.

Je tedy ředitelem i v případě, že grant získal hned po doktorátu, ve věku třeba jen 27 let. On sám je odpovědný organizaci udělující grant po technických stránkách. Jedině on sám rozhoduje, koho přijme jako asistenta výzkumu, zda použije pro psaní sekretářku interní nebo externí. Rozhoduje sám, na kterou vědeckou konferenci pojede, samozřejmě za předpokladu, že v grantu má dostatek peněz. Má také právo přesunovat peníze z jedné položky výzkumu na jinou. Může sám říci svým asistentům, že mu nezáleží na jejich pracovní době, ale jediné na výsledcích, které ukážou na týdenních schůzkách výzkumníků. Když je s nimi takto jednáno, je řada pracovníků dostatečně motivována, aby byla u počítače nebo v laboratoři i po 23 hodině večer. Ostatní profesori fakulty, ani děkan nebo rektor, nemohou zasahovat do vědeckých záležitostí grantu. To je velký rozdíl proti některým institucím v Západní nebo Východní Evropě, kde vedoucí profesor plně kontroluje, jakému výzkumu se podřízení profesori věnují, zda jezdí nebo nejedí na konference atd.

Povinností univerzity, jejímuž pracovníku byl grant udělen na základě žádosti o grant schválené univerzitou, je pak opatřit prostředky pro uskutečňování výzkumu (místnosti, přístroje, akademicky povzbudivé prostředí apod.), vést účetnictví, zajišťovat, že nejsou porušovány žádné předpisy, zabránit konfliktu výzkumu s pedagogickými povinnostmi a kolizi s ostatními výzkumy na univerzitě.

3. Globální financování velkých výzkumných ústavů se zaměřením na celý vědní obor má být výjimečné.

Takové financování základního výzkumu je vhodné jen při potřebě rychlého postupu bez ohledu na náklady, nebo je-li nutné vynutit spolupráci vědců různých specializací. Typicky velká centra rozdělují prostředky svým pracovníkům na základě interní recenze, která má sklon být povrchní, ovlivněná lokální politikou, bratříčkováním nebo osobní záští. Zatímco někteří výzkumníci střediska mohou být vynikající, řada ostatních by nebyla schopna získat grant samostatně a obdržet tak prostředky bez vlastních zásluh. I když středisko jako celek dosáhne významný pokrok, je to za cenu větších výdajů než u individuálních grantů. Nepříznivým důsledkem globálního financování velkých ústavů je, že státní peníze pak nezbydou v dostatečné míře pro granty samostatných výzkumníků.

4. Ačkoliv každý systém má své vady, nejlepší pro výběr grantů, podle mého názoru, je anonymní recenze expertů (tzv. peer review).

V tomto systému hodnotí anonymní experti nejen návrhy výzkumu, ale také výsledky, které navrhovatel docílil na základě svých dřívějších grantů. Pracovníci financující organizace, kteří vybírají recenzenty, mají velkou moc. Nemusejí být specialisty v daném úzkém oboru. Účastní se řady konferencí a podněcují organizování specializovaných pracovních konferencí (workshops), při nichž mohou slyšet výzkumníky jak argumentují a vzájemně se kritizují.

Volba nezaopatřených anonymních recenzentů je však obtížná. Po určité době se ukáže, že některý expert doporučuje každý návrh odmítnout, kdežto jiný zase schválit. Takoví experti, i když dobří specialisté, nemají být vybíráni. Recenzenti by neměli také nikdy být osobními přáteli či nepřáteli navrhovatele. Podle mé zkušenosti však většina recenzentů má zájem odvést poctivou práci. Zásadně posuzují bez odměny, protože sami chtějí, aby u financující instituce získali dobrou pověst. Přesto se stává, že někteří recenzenti nejsou nestranní, a proto je vhodné, aby ve státě bylo několik financujících organizací, takže když lze soudit, že ocenění od jedné instituce není spravedlivé, může se zkoušet štěstí u druhé. V USA této rozmanitosti zdrojů slouží fakt, že armáda, letectvo a námořnictvo podporují výzkum, který není vojenský. (Výhodou je také, že důstojníci jsou často výborní úředníci a organizátoři.) Navíc návrhy na granty nakonec může posoudit komise expertů, což zmírňuje důsledky možného špatného doporučení recenzentů.

Hrozí ovšem nebezpečí, které může systém zničit, a tím je rovnostářství. Existují státy, kde přes výsledky recenzí takřka každý člen profesorského sboru obdrží nějaký grant, ale nikdo veliký. Na udělení grantu nemá mít nikdo automaticky právo. Více než polovina profesorů na naší inženýrské škole nemá žádný grant, pouze učí (a to pak se zvýšenou zátěží), a jen asi 5 % profesorů má skutečně velké množství grantových fondů.

V malých státech, jako je Československo, přibývá další problém. Počet specialistů v daném oboru je často malý, takže recenzent musí očekávat, že navrhovatel přesně uhodne jeho jméno. Tím by se ovšem systém zhroutil. V tomto případě je vhodné zajistit anonymní recenze z ciziny. Je ovšem obtížné najít takového recenzenta, aniž je mu nabídnut honorář (což např. Saúdská Arábie činí). Opatřování recenzí v mezinárodním měřítku je však dnes již praktikováno v Evropě, Austrálii a Kanadě.

V tomto směru můžeme my emigranti pomoci. Je to příjemný pocit, že naše rodná země se k nám nyní chová přátelsky. Zkušenosti států, jako je Jižní Korea a Tchajwan, umožňuje zajímavé srovnání. Z obou států odešli hromadně nejlepší vědci do USA. Nepovažovali je však za zrádce, naopak udržovali s nimi přátelské vztahy. Důsledkem bylo, že po získání bohatých zkušeností řada těchto emigrantů zahájila společné výzkumy, nebo se stala konzultanty svých rodných zemí a někteří z nich se vrátili domů jako profesori nebo ředitelé ústavů. Řada doktorských absolventů stavební fakulty mé univerzity se takto vrátila domů. Výsledkem je, že v Jižní Koreji a na Tchajwanu dochází k hospodářskému zázraku.

5. Výzkumné granty mají nahradit plně náklady výzkumu, nejen přírůstkové výdaje (na laboratoř či cesty).

To znamená, že grant má refundovat univerzitě část platu výzkumníka a má mu ještě zajistit odměnu navíc, což se v USA dělá ve formě dodatečného, tzv. "letního" platu, který doplňuje plat profesora placeného běžně za 9 měsíců. Má hradit platy všech asistentů, techniků a náklady na konzultanty v příslušném oboru. Má hradit také poměrnou část platu sekretářky, cesty na konference, zdravotní a starobní pojištění, počítače a zkušební zařízení, kancelářské potřeby, poštu, telefon a fax, a také administrativní režii (včetně režie připadající na tu část platu profesora, která je nahrazena z grantu a režie na platy asistentů a na pojištění). Jinak celkové náklady na výzkum nejsou známy a nemohou být porovnávány s ostatními výdaji. Jsou-li ve státě nejen veřejné, ale také soukromé univerzity, není pak možné jejich spravedlivé relativní ocenění.

6. Vynikající výzkum má být finančně odměněn.

Finanční odměny jsou neobyčejným povzbuzením k produktivitě pro většinu lidí, nevyjímaje výzkumníky. Když získá grant americký profesor, získá vlastně dodatečný plat, který ovšem je omezen na třetinu akademického platu. Na výzkumných výsledcích závisí také samotná výše platu a služební povýšení. Počet návrhů na granty od profesorů z mé univerzity se téměř zdvojnásobil (a tím také množství získaných grantových fondů), když univerzita zavedla systém, při kterém polovina částí profesorova základního platu, kterou grant refunduje univerzitě, se vrací jako fond, se kterým profesor může volně nakládat. Například koupit si počítač pro práci v bytě, platit studijní cesty nebo si najmout další asistenty či soukromou sekre-

Pokračování na str. 5

tářku. Byrokrati mají vrozenou snahu zabraňovat každému přídatku k platu. Je to zvláštní způsob myšlení: považují za normální, když zpěvák nebo boxer jsou za vynikající výkony odměněni miliony dolarů, ale závidějí úspěšnému vědci sebensí prémii za výzkum nebo odměnu za konzultaci. Na Západě i na Východě byrokrati se snaží propašovat do systému odměňování stále nová omezení, i když papírování s tím spojené stojí více, než se ušetří.

7. Řízení univerzitního výzkumu má být zaměřeno pouze na kontrolu dosažených výsledků.

Důležité je jen to, co se dokáže. Proto pokrok členů výzkumného týmu musí být pravidelně hodnocen. Není produktivní dbát na formality, např. dodržování úředních hodin výzkumníků (nikoliv techniků a sekretářek). Samozřejmě se musí výzkumník zúčastňovat porad a plnit pedagogické povinnosti. Ale chce-li spát až do oběda, mít den volna nebo pracovat v klidu doma, je to v pořádku, pokud má dostatek sebedisciplíny, aby celkově pracoval dostatečný počet hodin a byl schopen ukázat dobré výsledky při týdenních poradách. Úspěšní výzkumníci ovšem pracují s radostí a zanícením přes 60 hodin týdně, po nocích a víkendech. Takový svobodný přístup přispívá k zdravé motivaci.

8. Univerzity jsou běžně úspěšnější v základním výzkumu než samostatné výzkumné ústavy bez výuky.

Kritika ústavu Institute for Advances Studies od nositele Nobelovy ceny Feynmana upozorňuje, že shromáždění nejlepších mozků samo o sobě nezaručuje velké výsledky. Mnoho profesorů má zkušenosti, že novou myšlenku nebo omyl objevili právě když formulovali problém na tabuli před studenty. Studenti kladou často překvapivé otázky a mají kritické výhrady. A i když se žádný nový

nápad nevyskytne, tak pokud profesor učí, má aspoň pocit užitečnosti a s takovým šťastným pocitem je více pravděpodobné, že se mu nová myšlenka přece jednou objeví.

9. Vztah vědeckého výzkumu k potřebám průmyslu je třeba v určitých oborech podporovat vytvářením podnětů ke spolupráci.

Je samozřejmě nevhodné přidělovat daněmi získané prostředky firmám zaměřeným na zisk. Spolupráci univerzitních výzkumníků s průmyslem lze však povzbuzovat různými finančními výhodami, např. když se v grantu vyčlení peníze pouze pro tento účel.

10. Konečně je užitečné, jsou-li na výzkumu zúčastněny nejen státní, ale také soukromé univerzity.

Samozřejmě jejich konkurence nutí k větší hospodárnosti. Například vystačí-li naše soukromá univerzita dobře s režii 52 %, není pravděpodobné, že by vládní kontrolní úřad schválil pro státní univerzitu v Illinois sazbu 80 %.

4. Některé výhrady

Po výkladu předchozích pravidel musím připustit, že lze vznést určité výhrady. Mnozí kolegové poukazují na konflikt s výukou nebo na honbu za penězi, či na tendenci publikovat za každou cenu, jak se říká "publish or perish". Myslím však, že to je přehánění. Samozřejmě žádný systém není dokonalý. Britský státník Winston Churchill řekl o demokracii, že je to velmi špatný politický systém až na to, že žádný lepší dosud nebyl objeven.

Totéž platí o pravidlech, která doporučuji, ale lepší neznám. Tato pravidla motivují výzkumníky tím, že jim dávají maximální svobodu. Nové Československo zbavené nyní pout minulosti, má jedinečnou příležitost udělat velký krok vpřed, když zvolí pro vědecký výzkum nejlepší možný systém.

Šest čs. rektorů u sousedů

Koncem minulého roku byla na týdenním studijním pobytu ve SRN šestičlenná delegace rektorů moravských, českých a slovenských vysokých škol. Setkala se s představiteli partnerské německé organizace zastupující 240 německých vysokých škol, ústředí německé výměnné akademické služby v Bonnu, která vysílá a přijímá ročně v Německu několik desítek tisíc studentů a učitelů vysokých škol.

Tatáž organizace má po celém světě deset zastoupení (např. i v Egyptě), jejichž prostřednictvím usnadňuje vzájemný styk vysokých škol. Československá delegace rektorů vedla rozhovory i na ministerstvech kultury a vědy a vzdělávání, kde upozornila, že SRN vysílá nedostatečný počet lektorů němčiny zejména na čs. vysoké školy nefilologických směrů, a tím nepřímě přispívá k převaze angličtiny nad němčinou mezi československou studující mládeží. Všech šest čs. rektorů se seznámilo s novým typem německé tzv. Fachhochschule, která existuje v Německu dvacet let. Téměř stovka těchto vysokých škol neprovádí základní výzkum a neuděluje akademické hodnosti, avšak uspokojuje aspoň částečně touhu každého třetího mladého člověka, který chce v Německu studovat vysokou školu. Stejnou měrou však Fachhochschule uspokojuje i stále rostoucí požadavky průmyslu a hospodářství na vysokoškolsky vzdělané odborníky. Absolventi Fachhochschule jsou vychováni tak, že ihned po vysoké škole mohou bez zvláštního zaškolení pracovat v podnicích. Německý průmysl vysoké školy podporuje, např. obstaráváním nejmodernějších přístrojů, ale také přímým placením učitelů i studentů na asistentských místech. Jiným zajímavým rysem německých vysokých škol - např. škol technických - je, že sdružují vedle technických fakult také fakulty filozofické, pedagogické, lékařské a přírodovědecké. Vysoká škola technická v Cáchách má na padesát tisíc studentů a od většiny z nich se očekává, že budou studovat alespoň rok v zahraničí. Vzniká zde dokonce typ německo-francouzského inženýra vyškoleného společnými programy v Cáchách a v Paříži.

Doc.PhDr.Dušan Josef, CSc.

Rektor svému pedelovi

Na pracovním obědě předal nedávno rektor brněnského Vysokého učení technického prof. ing. Emanuel Ondráček, CSc. upomínkový dar dlouholetému pedelovi VUT Velčovskému u příležitosti jeho osmdesátých narozenin. Velčovský se stal opravdu legendární postavou VUT - zejména stavební fakulty, s níž po několik desítek let prožíval její pohnuté přeměny a reorganizace. Svou dodnes vzpřímenou postavou se zapsal nesmazatelně do vzpomínek posluchačů a absolventů nejen jako pedel nesoucí žezlo VUT při slavnostních chvílích školy, ale také jako dlouholetý studijní referent stavební fakulty známý svou spravedlivou neoblomností při plnění studijních předpisů. Jako takový se dokonce dostal do divadelní hry ing. arch. Boleslava Písaříka z padesátých let "Gerard Philipp studuje architekturu v Brně". Velčovský dodnes vykonává funkci rektorátního pedela a těší se dobrému zdraví.

D. Josef, VUT

Euroinženýři

Měl jsem nedávno možnost navštívit německé vysoké školy v Kolíně nad Rýnem, v Cáchách a v Erlangenu. Zajímala mne otázka integrace německého školství v evropském měřítku, což jinými slovy také znamenalo zjistit, jaké mají mladí lidé v SRN jazykové znalosti. Podobně jako u nás - nejlépe si na tom stojí angličtina, avšak nejtěsnější spolupráce existuje mezi SRN a Francií - ovšem francouzštinu mladí Němci už ovládají daleko méně než angličtinu. A přece právě zde vzniká první typ "euroinženýra", jakýsi franko-německý absolvent. Jeho studijní program připravují profesori z Cách společně se svými kolegy z Paříže, student dva roky studuje v Cáchách a dva roky v Paříži, jeho diplom má potom samozřejmě platnost v obou zemích.

V SRN projevuje přání studovat na vysoké škole každý třetí mladý člověk. A téměř každý si chce udržovat nebo rozšiřovat jazykové znalosti. Toto přání německé vysoké školy pokrývají jen částečně. Zde je věci na prospěch, že např. rýnsko-vestfálská vysoká škola technická má mezi svými fakultami také fakultu filosofickou - podobně jako universita erlangenská - ta má vedle velké technické fakulty dokonce dvě fakulty filozofické. A právě učitelé ústavů germanistiky, anglistiky, romanistiky pomáhají při výuce cizím jazykům. Erlangenská univerzita připravuje programy i pro odborný jazyk, cášská technika se omezuje pouze na jazyk obecný - odbornou francouzštinu. Italštinu, španělštinu nebo angličtinu poznávají studenti při svém studiu v zahraničí. Ideálem německého školství je, aby každý vysokoškolák měl za sebou jednorocní studium v zahraničí. Dnes lze přijmout závěr, že velká většina vzdělaných Němců hovoří anglicky.

Na německých školách pochopitelně studuje mnoho cizinců. Německá výměnná akademická služba vysílá každoročně do zahraničí deset tisíc Němců a přijímá čtyřicet tisíc zahraničních studentů a učitelů. Mimořádně DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) v Bonnu má po celém světě deset služeben (jakýchsi zastoupení) a právě v současné době uvažuje o zřízení další služby pro střední a východní Evropu. Naskytá se otázka, zda by právě Brno se svou výhodnou polohou mezi Vídní, Varšavou, Budapeští, se svými veletrhy a tradicí jedné z mála německých vysokých škol v zahraničí (do roku 1945) nebylo vhodným místem pro takové zastoupení. Ovšem studium Němců v zahraničí je po finanční stránce pokládáno za jejich soukromou věc.

D. Josef, VUT

Jazykové laboratoře neřekly své poslední slovo

Jazykové laboratoře jako zařízení aktivizující při výuce cizímu jazyku za odborného dohledu učitele současně větší počet studentů vznikly v americkém Monterey za druhé světové války k rychlému výcviku příslušníků americké armády v japonštině a jiných jazycích. Jedna z prvních jazykových laboratoří v ČSFR vznikla na brněnském gymnáziu na Vídeňské ulici v roce 1957. Od té doby vzniklo u nás několik set jazykových laboratoří, které plnily svou funkci, i když po technické stránce doznaly k dnešnímu dni podstatného zlepšení při odstranění poruchovosti.

Odpůrci jazykových laboratoří - jde velmi často o učitele bránící se čemukoliv novému ve svých hodinách - přehlížejí jedno důležité: studenti v jazykových hodinách jsou nuceni hovořit, třeba zatím nedokonale cizím jazykem, před fórem svých dvaceti kolegů, kteří jsou velmi náchylní špatnou nebo zkreslenou výslovnost svého spolužáka ihned zesměšnit. Jazyková laboratoř tedy svými boxy odstraňuje ostych studenta mluvit cizím jazykem.

Jazyková laboratoř je vynikajícím prostředkem výcviku poslechu a porozumění různým mluvčím hovořícím různými tempy i různými způsoby. I zahraniční pracoviště zdůrazňují, že v jazykové laboratoři lze vyzkoušet v soustředěném prostředí současně větší počet studentů, jimž přepážky zabraňují v opisování, třeba při diktátu. Ale mnoho mluvčích vám i dnes řekne, že se cizímu jazyku naučili

především soustředěným poslechem z televize, z rádia, z magnetofonu. Neocenitelným pomocníkem je poslech nahraného textu studentem, jeho opakování se záznamem na pásku a srovnání obou verzí. Základním prvkem úspěšného učení je totiž právě opakování se srovnáváním nebo s obměňováním s následným kontrolním klíčem. Budiž zde řečeno, že naše vydavatelství Komenium již před mnoha lety připravilo desítky neúspěšných nahrávek pro několik jazyků. Jistě by se v archivech našly a mohly by s určitou aktualizací sloužit dál. Nevím, proč by mělo být dnes pokládáno za překonané obměňování oznamovacích vět v tázací nebo záporné, když je nezvratně prokázáno, že cizí jazyk a jeho zvládnutí je pořád - vedle uvědomělého studia mluvnice - otázkou naprosto mechanizovaného drillu. Dva američtí psycholingvisté Scherer a Wertheimer již statisticky prokázali klady jazykové laboratoře (i s některými jejími zápory) před několika lety velmi solidní analytickou studií. I dnes americký časopis Forum přináší návody, jak si zhotovit vlastní jazykovou laboratoř, valašskomeziříčská Tesla každým rokem pořád dodává laboratoře především do Rakouska a SRN, stejně jako do našich měst. Studenti mají rádi změnu se na laboratoř těší, protože učitelé - uspávači je konec konců - při všem pohodlí, které jim přinášejí - otravují.

D. Josef, VUT Brno

Informace o studiu a pravidlech přijímacího řízení na fakultě architektury VUT v Brně

Počínajíc školním rokem 1990/91 je studium na fakultě architektury organizováno jako dvoustupňové. První stupeň studia obsahuje 8 semestrů ve čtyřech ročnících. Náplň výuky v prvním stupni má univerzální charakter a směřuje k výchově výkonného projektanta připraveného po absolvování studia pro projektovou činnost v architektonicko-stavebních atelierech, resp. pro práci v dalších odborných organizacích nebo institucích z oboru architektury a urbanismu. Absolventům studia v prvním stupni má být přiznáván titul "Bakalář" (Bc), který signalizuje schopnost řešit kvalifikovaně úkoly spojené s navrhováním staveb občanských, průmyslových, zemědělských i rekonstrukcí památek včetně jejich

situování až po interier a taktéž úkoly z oboru urbanismu a územního plánování.

Druhý stupeň je dvouletý (4 semestry) v náplni studia specializovaně zaměřený na výchovu vysoce kvalifikovaného koncepčního pracovníka v oboru architektury a urbanismu. Podmínkou pro přijetí ke studiu druhého stupně je úspěšné ukončení prvního stupně a jednorocní praxe, absolvovaná v zaměstnaneckém poměru podle zvláštních pravidel. Absolventům studia ve druhém stupni bude přiznáván titul "inženýr" (Ing.). Absolvent druhého stupně bude připravován komplexně zvládnout projektovou, odborně-konzultační a řídicí činnost v procesu investiční výstavby a tvorby životního prostředí. Absolvování druhého

Pokračování na str. 7

ho stupně studia na FA má být podmínkou pro přiznání odborné způsobilosti a k udělení oprávnění k projektování. Zvýšený stupeň volitelnosti předmětů studia umožní vyhovět jak individuálním zájmům studenta, tak i společenské potřebě dané výhledově rozvojem trhu investic. Při sestavování učebních plánů je brána v úvahu i možnost budoucí nostrifikace v zemích EHS.

Přijímací řízení ke studiu na fakultě architektury VUT v Brně bylo pro školní rok 1991/92 organizováno dle § 18 zákona č. 172/90 Sb. Hlediska pro rozhodování o způsobilosti ke studiu na FA a způsob jejího ověřování schválil senát FA VUT dle návrhu děkana fakulty. Přijímací řízení se skládá zásadně ze dvou částí. Jsou to talentové zkoušky a přijímací zkoušky. Obě zkoušky byly prakticky uskutečňovány téměř zcela přesně v intencích předem vypracovaných organizačních zásad a harmonogramu přijímacího řízení. Předsedové a členové zkušebních komisí byli předem podrobně informováni o podmínkách přijímacího řízení na společném poradě.

Talentová zkouška proběhla v únoru. Cílem této části přijímacího řízení je ověřování schopnosti uchazečů z hlediska prostorové představivosti, výtvarného (kreslířského) nadání a případně uměleckého vnímání (citění).

Přijímací zkouška - jejíž náplní je písemný test z matematiky a odborná rozprava zaměřená na orientaci uchazeče v oboru architektury - byla konána po maturitách na středních školách. Písemný test z matematiky respektuje rozsah středoškolské látky na gymnáziích a týká se pouze studentů s prospěchem horším než výborným nebo velmi dobrým.

I studium má své extáze jako láska.

Julian Offray de la Metrie

Uchazeči, kteří nevykonají úspěšně talentovou zkoušku, nemohou být zásadně ke studiu na FA VUT přijati a nejsou tedy ani k druhé části přijímacího řízení zváni.

Pro příští školní rok 1992/93 hodláme druhou část přijímacího řízení rozšířit orientačně o test z deskriptivní geometrie a současně přicházíme s návrhem, aby bylo prostřednictvím MŠMT ČR doporučeno středním školám věnovat pozornost výuce tohoto předmětu s cílem zvýšení kvalifikačních předpokladů uchazečů o studium na vysokých školách. Požadované znalosti deskriptivní geometrie měli by při přijímacích zkouškách na FA VUT prokázat uchazeči již počínaje školním rokem 1993/94.

Uvedená hlediska a způsob ověřování způsobilosti uchazečů o studium na FA VUT se plně osvědčily v dosavadní praxi a zaručují výběr přirozenou cestou. S ohledem na zá-

sadní význam talentových zkoušek pro přijímání uchazečů nepovažujeme pro FA za vhodné vyhlášovat předem "numerus clausus".

Vzhledem k přísnému posuzování uchazečů nechceme také pokládat první ročník studia za součást přijímacího řízení. Takový přístup by vlastně znemožnil opakování v prvním roce studia a vznikl by nesoulad se studijními předpisy.

Dosavadní zásady přijímacího řízení chceme i nadále dodržovat, přirozené je rozvíjet a upřesňovat v souladu s vývojem. Předpokládáme, že také v dalších ročních budeme dosahovat stavu 60 až 80 přijatých posluchačů, což za současných podmínek představuje optimální počet.

*doc. ing. Julius Komárek
proděkan FA VUT v Brně*

Redakční rada vědeckých a odborných publikací VUT

Redakční rada zajišťuje po odborné i organizační stránce ve spolupráci s vedením VUT a nakladatelstvím VUT vydávání vědeckých a odborných publikací VUT v Brně, a to :

1. **Sborník VUT:** Obsahuje původní příspěvky významných autorů z celého VUT či spolupracujících institucí, a to výhradně v anglickém jazyce. Vychází každoročně jako reprezentativní vědecká publikace VUT a je distribuována do knihoven vysokých škol, výzkumných ústavů či jiných institucí v ČSFR i v zahraničí, včetně USA. Náklad 500 ks, fotosazba, formát B5.

2. **Knižnice VUT:** Jde o odborné publikace jednotlivých ústavů, kateder i jednotlivců (Řada A), nebo celých fakult (Řada B). Obsahuje původní příspěvky reprezentující výsledky vědecké a odborné práce autorů z těchto pracovišť, a to v jazyce českém, anglickém, německém, francouzském či ruském. Jsou distribuovány převážně v ČSFR, speciální cizojazyčné publikace i v zahraničí. Náklad 300 ks, fotosazba, formát A5.

V současné době pracuje redakční rada v tomto složení:

Předseda

prof. ing. Jiří Pospíšil, DrSc.

Členové

prof. ing. Jaroslav Kadlčák, DrSc. (zást. FAST)

prof. ing. Ferdinand Langmaier, DrSc. (zást. FT Zlín)

doc. ing. arch. Helena Zemánková, CSc. (zást. FA)

doc. ing. Alois Fiala, CSc. (zást. FS)

doc. ing. Jiří Rozman, CSc. (zást. FE)

doc. ing. Otakar Gartner, CSc. (výk. red.)

PhDr. Tomáš Čermák (ved. nakl. VUT)

Helena Milerská (jednatelka)

Ext. člen: prof. ing. Karel Kříž, CSc.

Redakční rada se schází v pravidelných intervalech 4 krát do roka, provozní problémy se řeší operativním způsobem průběžně. Vždy při posledním zasedání na konci roku se sestavuje plán publikací na příští období a pro každý titul je ustanoven jeden z členů redakční rady jako redaktor, který pak zodpoví dá za formální i odbornou úroveň publikace a se zástupcem příslušné fakulty zajišťuje její celkové uspořádání. Na dalších zasedáních se kontroluje plnění plánu publikací a kriticky se hodnotí celková úroveň každé nově vydané publikace. Redakční rada tedy spolu s nakladatelstvím VUT zatím zajišťuje i veškeré administrativní a redakční práce a supluje tak činnost dosud neexistující redakce.

Od roku 1989 došlo v činnosti redakční rady již k několika významným změnám. Pro zvýšení odborné úrovně všech vydávaných publikací byly důsledně zavedeny náročné odborné lektorské posudky (jméno lektora je též uváděno u každého příspěvku) a řada příspěvků i celá jedna knižnice již také byly na základě negativních posudků odmítnuty. Pro snížení výrobních nákladů bylo rozhodnuto změnit původní formát A4 na B5 (Sborník), resp. na A5 (Knižnice), ale také omezit počet stran jednotlivých příspěvků i celých knižnic.

Pokračování na str. 8

Ke zvýšení technické úrovně a lepšímu využití plochy papíru došlo přechodem na fotosazbu, což zajišťuje Nakladatelství VUT ve spolupráci s Ústavem výpočetní techniky VUT. Estetickému vzhledu publikací prospěl nový typ obálky s velmi hezkou graficky vyřešenou přední i zadní stranou. Pro účinnější distribuci byly přehodnoceny a obnoveny seznamy tuzemských i zahraničních institucí, kterým jsou jednotlivé publikace zasílány. O trvalém zájmu zahraničních univerzit (např. Kansas University v USA) svědčí jejich občasné urgencye v těch případech, kdy se vydání některého svazku zpozdí. Zcela nepochopitelné však pro ně zůstává úplné přerušení vydávání všech publikací VUT v nešťastném období (1979-1984) způsobené administrativním zásahem tehdejších vedoucích činitelů VUT.

Posledního letošního zasedání redakční rady dne 8.11.1991 se zúčastnil i prorektor VUT pro vědeckovýzkumnou činnost doc. RNDr. Jaroslav Cihlář, CSc., takže bylo možné probát kromě běžných provozních záležitostí i některé koncepční otázky spojené s vydáváním vědeckých a odborných publikací VUT. Na základě obšírné diskuse pak byly navrženy a schváleny tyto zásady a úkoly pro činnost v nejbližším období:

1. Pokračovat v nastoupeném kursu vysoké odborné náročnosti a maximální úspornosti při vydávání Sborníku i Knižnic VUT.

2. Ve Sborníku poskytovat přednostně prostor k publikaci těm pracovníkům z VUT a kooperujících institucí, jejichž práce jsou uznávány i v mezinárodním měřítku a učinit tak tuto publikaci přitažlivější pro zahraničí.

3. V Knižnicích zvyšovat podíl příspěvků psaných v angličtině a preferovat zejména vydávání speciálních cizojazyčných svazků distribuovaných i do zahraničí.

4. Jednotlivým fakultám dát možnost vydávat separátní díly Sborníku, které by byly zaměřeny na určitý nosný obor a kde by též bylo možné připomenout výrazné osobnosti z minulosti VUT a jejich význačná díla.

5. Zvláštní pozornost věnovat publikacím studentů postgraduálního doktorandského studia a nadaných studentů řádného studia.

6. Zainteresovat fakulty na výrobních nákladech příslušných Knižnic a při jejich organizačně ekonomickém zajišťování spolupracovat se samostatnými pobočkami VTS na jednotlivých fakultách.

7. Postupně začít vydávat kromě Sborníku a Knižnic také vybrané knižní publikace a zaměřit se zejména na díla interdisciplinárního charakteru a na komerčně atraktivní odborné příručky, obojí s výrazným zastoupením autorů z VUT.

8. V souvislosti se všemi těmito změnami vydat nové stručné a přehledné pokyny pro autory, které musí být dodržovány při psaní rukopisů pro všechny druhy vydávaných publikací.

9. Úzce spolupracovat s budoucím redaktorem či redakční radou i s nově koncipovaným ústředním informačním střediskem VUT ihned od počátku jejich činnosti.

10. Pružně reagovat na jakékoliv konstruktivní podněty jednotlivců, kateder, ústavů i fakult souvisejících s vydáváním vědeckých a odborných publikací VUT.

Redakční rada

Rok činnosti ústavů jazyků na VUT

Před více než rokem byla nevhodná a neosvědčivší se katedra jazyků na VUT přeměněna na čtyři samostatné ústavy jazyků se zaměřením na problematiku jednotlivých čtyř fakult. Po roce činnosti se podařilo na ústavu jazyků na strojní fakultě připravit skupinu studentů ke státnicím z angličtiny. Na ústavu jazyků na elektrotechnické fakultě se začalo v překladatelské praxi používat běžné počítače. Na ústavu jazyků při fakultě stavební a architektury složily státnice z angličtiny a ruštiny již dvě skupiny studentů. Uskutečnila se také dvakrát seminární akce zahraničních lektorů na VUT ve školicím středisku na Ramzové. Po celý rok se konaly přednášky v nově zřízené americko-britsko-kanadské koleji a současné americké politice - Todda Hammonda z Michiganu, o současné politice v Kanadě - Davida Coda z Toronta - a konečně o evropské archi-

tektuře Nevilla Ashmanna z Norwiche. V uvedené koleji je pro letošek připraven seriál o britské architektuře a o životě ve Velké Británii.

Nezanedbatelná není ani vydavatelská činnost ústavu jazyků na Mendlově náměstí: jmenujme především čtyři soubory základní slovní zásoby angličtiny: první soubor obsahuje pět set nejpoužívanějších slov, druhý tisícovku, třetí 1.600 slov z našich středoškolských učebnic a konečně poslední soubor dokončený v těchto dnech obsahuje čtyři tisíce nejběžnějších výrazů členěných podle oborů lidské činnosti. Projdete-li si uvedenou slovní zásobou, můžete snadno zjistit, kolik základních výrazů ovládáte a kolika se musíte ještě doučit. Poslední soubor se rovněž dokončuje v němčině. Pro počítač byl připraven test pro angličtinu o pěti stech položkách, pro němčinu o čtyř stech položkách.

V polovině ledna byly na strojní fakultě VUT Brno slavnostně předány diplomy prvním absolventům kurzu tržní ekonomiky. Tento třísemestrový kurz pořádala strojná fakulta ve spolupráci s birminghamskou Sandwell College, anglickou firmou Triplex Lloyd a italským sdružením pro výchovu pracovníků ve strojírenství IFOA. Na obrázku blahopřeje absolventce kursu hlavní koordinátor akce John Sharp a děkan strojní fakulty prof. ing. Jaromír Slavík, CSc.

Dokončuje se rovněž program pro překlady - jinými slovy z obrazovky se zadává soubor českých vět, které student překládá na klávesnici do cizího jazyka. Počítač pak vyznačí chyby překladu a závěrem uvede procento úspěšnosti a dobu, po kterou zkouška trvala. Na ústavu jazyků stavební fakulty na Mendlově náměstí je k dispozici ovšem celá řada tradičních programů: výtahy z dějin a zeměpisu Velké Británie a USA, přehled dějin vztahů mezi Velkou Británií a Československem, soubor stovky přísloví a písní, přehled dějin architektury ČSFR, USA, V. Británie i Brna. Byl vydán plakát s nejznámějšími stavbami G.Santiniho s českým i anglickým programem, plakát čtyřiceti brněnských kostelů a synagog rovněž s českým a anglickým doprovodným listem. Cílem těchto krátkých programů je udělat výuku jazyků přitažlivější a pestřejší.

Není sporu o tom, že těžiště nových ústavů jazyků VUT bude spočívat především v práci s odbornou slovní zásobou, z níž již vznikají nejdříve základní specializované slovníky, jejichž obsah je pak spolu s odbornými texty a přednáškami studován. Studentům i učitelům se tak dostane jazykové průpravy ke studiu zahraniční literatury i pro pobyt v zahraničí.

D. Josef, VUT, Brno

Císlo připravil
a fotografoval: Přemysl Janíček
Typografie: Josef Noák
Vysázel: ing. Radek Pokorný
Tisk: Nakladatelství VUT